

רעיון התשובה בספר יונה

1.

פרק א'	פרק ג'	
פתיחה	(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֶל יוֹנָה בֶן אֲמֵתַי לֵאמֹר: (ב) קוּם לֶךְ אֶל גִּינֹה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקִרְא עֲלֶיהָ כִּי עֲלֹתָה רָעָתָם לִפְנֵי:	(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֶל יוֹנָה בֶן אֲמֵתַי לֵאמֹר: (ב) קוּם לֶךְ אֶל גִּינֹה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקִרְא עֲלֶיהָ אֶת הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר אֵלֶיךָ:
גויים בסכנה	(ד) וְהָאֲנִיָּה חֹשְׁבָה לְהִשְׁבֵּר: (ד) וַיִּחַל יוֹנָה לְבוֹא בְעִיר מְהֵלֶךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא בַיָּם וְהָאֲנִיָּה חֹשְׁבָה לְהִשְׁבֵּר: וַיֹּאמֶר עוֹד אֲרַבְּעִים יוֹם וְנִינְוָה נִהְפָּקֶת:	(ד) וַיִּחַל יוֹנָה לְבוֹא בְעִיר מְהֵלֶךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא בַיָּם וְהָאֲנִיָּה חֹשְׁבָה לְהִשְׁבֵּר: וַיֹּאמֶר עוֹד אֲרַבְּעִים יוֹם וְנִינְוָה נִהְפָּקֶת:
תגובת הגויים	(ה) וַיִּקְרָאוּ הַמַּלְחִים וַיִּזְעְקוּ אִישׁ אֶל אֶלְהֵיו וַיִּטְלוּ אֶת הַפְּלִים אֲשֶׁר בָּאֲנִיָּה אֶל הַיָּם לְהַקֵּל מֵעֲלֵיהֶם... (יז) וַיִּקְרָאוּ אֶל ה' וַיֹּאמְרוּ אָנָּה ה' אֵל נָא נֹאבְדָהּ בְּנַפְשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאֵל תִּתֵּן עֲלֵינוּ דָם נָקִיא כִּי אַתָּה ה' כָּאֲשֶׁר חִפְצָתָ עֲשִׂיתָ:	(ה) וַיִּאֱמִינוּ אַנְשֵׁי נִינְוָה בְּאֱלֹהִים וַיִּקְרָאוּ צוּם וַיִּלְבְּשׁוּ שָׂקִים מִגְּדוּלָם וְעַד קִטְנָם: (ו) וַיִּגַע הַדְּבָר אֶל מֶלֶךְ נִינְוָה וַיִּקָּם מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אֶדְרֹתוֹ מֵעֲלָיו וַיִּכַּס שָׂק וַיֵּשֶׁב עַל הָאֲפֶר: (ז) וַיִּזְעַק וַיֹּאמֶר בְּנִינְוָה...
תגובת מנהיג הגויים	(ו) וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחִבַּל וַיֹּאמֶר לוֹ מַה לָּךְ נִרְדָּם קוּם קִרְא אֶל אֱלֹהֶיךָ אוּלַי יִתְעַשֶׂת הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא נֹאבְד:	(ו) וַיִּגַע הַדְּבָר אֶל מֶלֶךְ נִינְוָה וַיִּקָּם מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אֶדְרֹתוֹ מֵעֲלָיו וַיִּכַּס שָׂק וַיֵּשֶׁב עַל הָאֲפֶר: (ז) וַיִּזְעַק וַיֹּאמֶר בְּנִינְוָה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדָלָיו לֵאמֹר... וַיִּקְרָאוּ אֶל אֱלֹהִים בְּחִזְקָה וַיֵּשְׁבוּ אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה וַיִּמְנָח הַחֶמֶס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם: (ט) מִי יוֹדֵעַ יֵשׁוּב וְנַחֵם הָאֱלֹהִים וְשֵׁב מִחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאבְד:
הצלת הגויים	(טו) וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיִּטְלֶהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזְעָפוֹ:	(י) וַיִּרְא הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדְּרָכָם הַרְעָה וַיִּנְחָם הָאֱלֹהִים עַל הַרְעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לָהֶם וְלֹא עָשָׂה:

2. פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פיסקא כד - שובה ד"ה [ז] טוב וישר:

שאלו לחכמה החוטא מהו עונשו, אמרה להם 'וחטאים תרדף רעה' (משלי יג: כא). שאלו לנבואה החוטא מהו עונשו, אמרה להם 'הנפש החוטאת היא תמות' (יחזקאל יח: ד). שאלו לתורה חוטא מהו עונשו, אמרה להם 'ביא אשם ויתכפר לו'. שאלו להקב"ה החוטא מהו עונשו, א' להם יעשה תשובה ויתכפר לו.

3. רד"ק יונה פרק ב פסוק ט:

(ט) משמרים הבלי שוא - אנשי הספינה שהיו עובדים אלילים והם משמרי הבלי שוא ידעתי שאחר שנמלטו מן הצרה יעזבו חסדם שייראו את ה' וזעקו אליו ונדרו נדרים לא יקיימו מה שנדרו וישוּבו לעבודת אלהיהם אבל אני לא כן כי בקול תודה אזבחה לך:

אליהו (מל"א)	יונה	
<p>(י"ח, לט) וַיֵּרָא כָּל הַעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹהִים ה' הוּא הָאֱלֹהִים... (מה) וַיְהִי עַד כֹּה וְעַד כֹּה וְהַשְּׂמַיִם הִתְקַדְּרוּ עֲבִים וְרוּחַ וַיְהִי גֶשֶׁם גָּדוֹל...</p>	<p>(ג', ה) וַיֹּאמְרוּ אֲנֹשֵׁי נִינְוָה בְּאֱלֹהִים... (י) וַיֵּרָא הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדְּרָכָם הֲרַעָה וַיִּנְחַם הָאֱלֹהִים עַל הֲרַעָה אֲשֶׁר דָּבַר לַעֲשׂוֹת לָהֶם וְלֹא עָשָׂה:</p>	הצלחת המשימה
<p>(י"ט, ד) ...וַיִּשְׂאֵל אֶת נַפְשׁוֹ לָמוֹת וַיֹּאמֶר רַב עֲתָה ה' קַח נַפְשִׁי כִּי לֹא טוֹב אֲנֹכִי מֵאֲבֹתַי:</p>	<p>(א) וַיֵּרַע אֶל יוֹנָה רַעָה גְדוֹלָה וַיַּחַר לוֹ: (ב) וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וַיֹּאמֶר... (ג) וְעַתָּה ה' קַח נָא אֶת נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי... (ח) וַיְהִי כַּזֶּרֶחַ הַשָּׁמֶשׁ וַיִּמְן אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית וַתֵּךְ הַשָּׁמֶשׁ עַל רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלֵּף וַיִּשְׂאֵל אֶת נַפְשׁוֹ לָמוֹת וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי:</p>	התסכול ושאלת המוות
<p>(ד) וְהוּא הִלֵּךְ בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יוֹם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב תַּחַת לְהַיּוֹת צֶלַע עַל רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מִרְעָתוֹ</p>	<p>(ד', ו) וַיִּמְן ה' אֱלֹהִים קִיקִיּוֹן וַיַּעַל מֵעַל לַיּוֹנָה</p>	תחת העץ
<p>(י) וַיֹּאמֶר קֹנָא קִנְאַתִּי לַה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי עֲזָבוּ בְרִיתֶךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִזְבְּחֹתֶיךָ הֲרִסוּ וְאֶת נְבִיאֶיךָ הֲרִגוּ בְּחָרֶב וְאֹתָר אֲנִי לְבַדִּי וַיִּבְקְשׁוּ אֶת נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ:</p>	<p>(ב) וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וַיֹּאמֶר אָנָּה ה' הֲלוֹא זֶה דְּבַרִּי עַד הַיּוֹתֵי עַל אֲדַמְתִּי עַל כֵּן קִדַּמְתִּי לְבָרֶיךָ תִּרְשִׁישָׁה כִּי יַדְעֹתִי כִּי אַתָּה אַל תַּנּוּן וְרַחוּם אֲרָךְ אַפִּים וְרַב חֶסֶד וְנַחֵם עַל הֲרַעָה:</p>	הטענה
<p>(טו) וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו לֵךְ שׁוֹב לְדִרְכֶּךָ מִדְּבַרְךָ דַּמְשֶׁק וּבֹאֲתָ וּמְשַׁחְתָּ אֶת חֲזָאֵל לְמַלְךְ עַל אֲרָם: (טז) וְאֵת יְהוּא בֶן נִמְשִׁי תִמְשַׁח לְמַלְךְ עַל יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֱלִישָׁע בֶּן שַׁפְט מֵאֲבֵל מְחֹלָה תִמְשַׁח לְנַבִּיא תַחְתֶּיךָ: (יז) וְהָיָה הַנְּמַלֵּט מִחֶרֶב חֲזָאֵל יָמִית יְהוּא וְהַנְּמַלֵּט מִחֶרֶב יְהוּא יָמִית אֱלִישָׁע: (יח) וְהַשְּׂאֲרֵתִי בְּיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל הַבְּרָכִים אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לְבַעַל וְכָל הַפָּה אֲשֶׁר לֹא נָשַׁק לוֹ:</p>	<p>(י) וַיֹּאמֶר ה' אֶתָּה חֲסַתְּ עַל הַקִּיקִיּוֹן אֲשֶׁר לֹא עֲמַלְתָּ בּוֹ וְלֹא גִדַּלְתָּו שָׁבֵן לִילָה וּבֵן לִילָה אָבָד: (יא) וְאֲנִי לֹא אָחוּס עַל נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהּ הֲרַבָּה מִשְׂתִּים עֹשֶׂרָה רַבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יָמֵינוּ לְשִׁמְאָלוֹ וּבַהֲמָה רַבָּה:</p>	התשובה
הקבלות נוספות		
<p>(ה) וַיִּשְׁכַּב וַיִּישָׁן תַּחַת רַתֵּם אֶחָד וְהִנֵּה זֶה מִלְּאָךְ נִגַּע בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֲכֹל:</p>	<p>(א', ה) ...וַיִּזְנֶה יָרַד אֶל יִרְכַּתִּי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיִּרְדָּם: (ו) וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחֲבֵל וַיֹּאמֶר לוֹ מַה לָּךְ נִרְדָּם קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶיךָ</p>	שינה והשכמה
<p>(ח) וַיִּלָּךְ בְּכַח הָאֲכִילָה הֵיחָא אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה</p>	<p>(ג', ד) וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר עוֹד אַרְבַּעִים יוֹם וְנִינְוָה נִהְפָּכֶת</p>	ארבעים יום

5. רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ב:

ומה היא התשובה הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד שנאמר יעזוב רשע דרכו וגו', וכן יתנחם על שעבר שנאמר כי אחרי שובי נחמתי, ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם שנאמר ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו וגו'.

6. לחם משנה הלכות תשובה פרק ב הלכה ב:

וא"ת איך הקב"ה יעיד עליו כך וכי לא נשארה הבחירה בידו והרי אמרו הן בקדושו לא יאמין?